
Tsaaripoeg, lohed ja kaunitar II

Vepsa muinasjutt

Võttis võtme niisiis ja avas luku ning vaatas. Aga seal oli kinniseotud 12-vägineline lohe, üleni ahelatesse pandud. Ütleb siis lohe: "Oh Ivan-tsaaripoeg, Ivan-tsaaripoeg, anna mulle juua! Mina," ütles ta, "pole kolm aastat juua saanud." - "Aga kuidas nii, et sa pole joonud?" - "Ei ole tõesti saanud!" - Ivan-tsaaripojal hakkas hale meel, võttis ja andis talle kopsikuga vett. Lohe jõi, jõi ja tal hakkas väge lisanduma. Aga Ivan-tsaaripoeg sulges jälle ukse, et ta naine ei saaks teada - seadis kõik ilusti. Naine tuli tarre ja oli kuulda, kuidas ta teises pooles ragistati. See oli lohe, kes oma ahelaid raputas. Nii see naine siis ütleski: "Oh Ivan-tsaaripoeg, Ivan-tsaaripoeg, mis sa tegid?" - "Mis ma tegin? Ma pole midagi teinud!" - "Tegid küll! Mis sa andsid talle?" Ivan-tsaaripoeg ütles: "Ma andsin talle vett." - "No näed, sa andsid vett ja nüüd ta vägi kasvab, ta kisub ahelad lahti, avab ukse ja... Ta on küll nagu lohe, aga tegelikult on ta mu mees. Sinu ta nüüd tapab. Noh, ehk esimesed korrad veel ei tapa, aga igal juhul ükskord ta su hävitab. Sind hävitab, aga mind peksab." Ja nii läkski, möödus tund, möödus teine, lohe katkus kõik puruks, lõhkus ukse, tuli tuppa, põtkas Ivan-tsaaripoega persse, peksis naist ja läks ise tööle. Ivan-tsaaripoeg läks metsa ja peitis ennast ära. Lohe sõi ja jõi ja läks tööle - tegi nagu lähaks tööle, aga tööle ta ei käinud - noh, pärast saate teada. Tuli siis Ivan-tsaaripoeg ja ütleb sellele neiuale - tegelikult juba oma naisele: "Nii ja naa, põge-

negem." Naine nõustuski: "Olgu põgeneme, aga vaevalt meil ära põgeneda õnnestub. Ma tean, et meil ei lähe see põgenemine korda. - "Kuidas siis nii?" - "Ta saab meid nagunii kätte." - "Noh, kui saab kätte, siis saab kätte." Naine siis nõustuski, ning nad võtsid kõige parema hobuse ja põgenesid. Aga kaksteistpealine lohe tuli koju ja naist ei olnud. Tal oli endal ka hobune, kellega ta oli justsama tööle sõitnud. Kui ta nägi, et naist pole, taipas ta kohe, et see on Ivan-tsaaripojaga põgenenud. Tuli talli ja kõneleb: "Oh, hobu, sa mu kallid hobu! Lugu on nii, et naine põgenes. Kas me saame ta kätte?" - "Kuidas siis, muidugi saame. Sa küpseta ainult üks ahjutäis leiba, sööme ja saame kätte."

Tuli siis lohe tarre, küpsetas ahjutäie leiba, seejärel mõlemad, hobune ja lohe, einestasid, sõid leiba, aga siis läksid taga ajama ja saidki põgenikud kätte. Said kätte ja lohe võttis oma naise - see oli enne ju tema naine -, haaras juustest, sidus ta sadula külge, aga Ivan tsaaripoja pani peopesale, lõi teisega plaksti! - ja tappiski ta ära. Tappis ära, aga see sulg, mille Ivan-tsaaripojale oli kõige vanem õde kinkinud ja mis tal kaasas oli, see sulg lendas tagasi kõige vanema õe juurde ja viis teate. Nii saigi õde teada, et Ivan-tsaaripoeg on tapetud. Aga tema meest, kolmepealist lohete, pole kodus - see oli töö. Nutab, haliseb. Õhtul tuli ta mees, kolmepealine lohe, ja räägib: "Ei ole sul enam naisevenda." - "Kuidas nii, et ei ole." - "Nii ja naa, su naisevend on tapetud." - "Oh, see viga on parandatav. Aga anna mulle nüüd süüa." Sõi, sõi see kolmepealine lohe, hüppas hobuse selga, ta naine andis talle sule, sulg lendas ees, tema hobusega järgi. Sulg lendas sellele kohale, kus oli tapetud Ivan-tsaaripoeg. Aga selle kolmeväelise lohe hobune oli kiire, tal ei olnud vaja aastaid ratsutada, mõni päev ainult kulus. Kolmepealine lohe, jõudu neil on! Viipas esimese korra käega - luud kogunesid ühte, viipas teist korda - sai elutu keha, viipas kolmandat korda - ja Ivan-tsaaripoeg hüppas jalule. "Oh," ütles ta, "kaua magasin." Aga lohe ütles talle vastu, oma naisevannale: "Kui mind poleks, maganuksid sa igavesti." - "Kuidas nii - maganuksin igavesti?" Talle ei tulnud kõik korruga meelde, Ivan-tsaaripojale. Noh, lohete oli üht-teist kosti kaasas, nad sõid-jõid. "Hea küll, Ivan-tsaaripoeg, nüüd on mul vaja koju sõita, pean tööle hakkama." Aga Ivan-tsaaripoeg istub ja mõtleb: "Ei tea, kuidas saab. Kas ta tuleb veel minuga? Aga proovime ikka." Ta läks sinna lossi lähedale, ootas. Teisel päeval läks kaheteistpealine lohe tööle, aga tema astus lossi sisse ja hakkas jälle naisele peale käima: "Põgeneme ära! Põgeneme!" Naine armastas Ivan-tsaaripoega, aga lohete kartis ka. "Olgu peale," ütles ta, "põgeneme pealegi uuesti." Nad võtsid veelgi kiirema hobuse ja asusid põgenema. Aga õhtul tuli see kaheteistpealine lohe ja näeb jälle - naist pole. "No kuhu mu naine võis põgeneda? Kus ta on?" Ta ei osanud aimata, et Ivan-tsaaripoeg on ellu ärganud, ei aimanud, ei teadnud. Ta ju armastas ka oma naist. "Kus mu naine on?" mõtles ta, aga ta ei aimanud. Lohe läks talli - tal oli ustav hobune, kes oskas kõnelda - ja ütleb hobusele: "Oh hobu, sa hobu, mu kallid hea hobune! Kus mu naine on? Kas saame ta kätte?" - "Saame! Sa ainult küta ahi ja küpseta kaks ahjutäit leiba, siis saamegi kätte." Tegigi lohe niimoodi. Tuli tarre, küttis kaks korda ahju ja küpsetas kaks ahjutäit leiba. Siis nad võtsid einet, see tähendab, et sõid need kaks ahjutäit leiba ära, lohe hüppas hobuse selga ja asusid teele. Saidki jälle kätte. Naine juba eemalt kuuleb ja ütleb: "Oh Ivan-tsaaripoeg, Ivan-tsaaripoeg! Nüüd tapab ta mind ja tapab sind. Ehk mind siiski ei tapa, sest armastab väga, aga sinu tapab nagunii." Saidki kätte. Haaras lohe naise - ta oli Ivan-tsaaripoja naine ja tema naine ka - tiris juustest, sidus ta jälle sadulasse, aga Ivan-tsaaripoja pani ta jälle vasakule peopesale, lõi parema käega peale ja tappis ta ära. Tappis - aga Ivan tsaaripojal oli ju sulg alles ning see sulg lendas jälle õe juurde, seekord keskmise õe juurde. Kui sulg tuli, siis sai õde teada, et Ivan-tsaaripoeg on tapetud. Nutab ta, halab ta ja ta meest, kuuepealist lohete, ei tule kaua töölt. Õhtul tuli mees töölt - naine nutab. "Miks sa nutad?" - "Nii ja naa, su naisevenda, Ivan-tsaaripoega, pole enam elavate kirjas. Ei ole jah, ta on tapetud," ütleb ta oma mehele. "Ära nuta, naine. Anna mulle süüa ja juua, küll ma siis lähen ja midagi teen. Äratan ta ellu." Ta tegigi nii - söötis ja jootis kuuepealist lohete. See hüppas jälle hobusele, päästis sulekese lendu - ja see lendas sinna, kus oli tapetud Ivan-tsaaripoeg. See õemes tegi nii nagu esimesegi - viipas parema käega - luud ühinesid, viipas teisega

- tekkis elutu keha, kolmanda korra viipas - ja Ivan-tsaaripoeg tõusis jalule: "Oh, ma magasin kaua!" - "Kui polnuks mind, maganuksid sa veel kauem." Siis sai Ivan-tsaaripoeg teada kõigest asjust. "Ah ma olin siis tapetud?" ütles ta. Heakene küll, nad sõid-jõid - lohe oli üht-teist kaasa võtnud ju, aga siis oli lohel aeg tööle minna. Tööle siis tööle. "Hea küll, mul on nüüd aeg minna," ütles ja läski ära. Aga Ivan-tsaaripoeg jäi taas mõtlema. Kas uuesti võtta see noorik endale? Ja kuidas võtta - ei tea. Ta armastas seda noorikut ja tahtis teda endale. Mõtles ja mõtles: "Olgu, lähen ikka. Kui lohe tapab mind, siis tapab. Aga tema, mu naine, armastab mind ja mina armastan teda. Kuidastahes tuleb ta ära röövida."

Tuligi naise juurde. See palus: "Oi, Ivan-tsaaripoeg, oi, Ivan-tsaaripoeg, ma ei julge tulla, ei julge. Nüüd ta tapab sind ja mind. Noh olgu, mind ehk ei tapa, aga sind, Ivan-tsaaripoeg, tapab kindlasti. Aga olgu, põgeneme siiski!" Võtsid veel kiirema hobuse ja põgenesid. Ning jälle tuli kaheteistpealine lohe töölt ja nägi, et naist pole. Nutt ja pisarad. "Jälle ei ole naist!" Nüüd ta juba taipas, et jälle oli käinud Ivan-tsaaripoeg. "Ei tea," mõtles ta, "kuidas ta elustub. Kaks korda olen ma tema tapnud. Kuidas ta küll ellu ärkab?" Jälle läks lohe nutuga hobuse juurde talli. Tal oli tore, ustav hobune, ütleb sellele nii: "Hobu, mu hobu, kallid hobu! Mida teha? Mis saab naisega, ta on jälle põgenenud?" - "Aga vaat mis saab," vastab hobu, "küta sa kolm korda ahi, küpseta kolm ahjutäit leiba, me jõuame neile järele ja võtame naise ära." Nii lohe tegigi: tuli tarre, küttis kolm korda ahju, küpsetas leiba, ilusad leivad küpsetas, sõid siis hobusega need leivad ära. Jõudis juba hommikupoolne aeg kätte. Hommikupoole läksidki teele ja jõudsid jälle põgenejatele järele, naisele ja Ivan-tsaaripojale. Nemad, Ivan-tsaaripoeg ja naine, nutsid mõlemad. Pääsu pole - nende hobune oli aeglasem, polnud nii hea. Jah, saigi lohe nad kätte. Esiteks haaras naisel juustest, lõi teda, lõi ja lõi. Siis võttis Ivan-tsaaripoja, esialgu peksis ka teda, et piinata, aga siis pani jälle pahemale peopesale, lõi paremaga peale ja tappiski ära. Naise võttis ta ja viis uuesti koju. Noh, aga see sulle lendas jälle, ja seekord juba kolmanda õe juurde. Õde sai teada: "Nii ja naa, selline asi, et mu vend pole enam hinges. Mu Vanjoi on tapetud." Aga meest polnud kodus. Nuttis ta, ootas ja nuttis, aga mees tuli alles õige hilja töölt koju. Ta oli vilja külvanud, külvanud ja äestanud. Tuli mees, väsinud, väsinud, aga naine nutab, nutab. Mees ütleb: "Miks sa nii nutad, naine? Miks nii?" - "Miks ma siis ei nuta," ütleb, "nii ja naa, sinu naisevenda pole enam elus." - "Aga kuidas nii," ütleb, "et ei ole elus? Noor naisevend, mis tal siis oli?" - "Aga see oli, et ta on tapetud." - "Ära nuta. Ma proovin teda kuidagimoodi ellu äratada. Sööda mind nüüd ja las ma tõmban hinge." Võttis ja seadis õde kõik valmis, söötis ja jootis meest, pani teele üht-teist süüa ja juua, saatis teele. Hobune oli ka söönud ja joonud. Jõudis siis sinna, kus naisevend oli tapetud, päikeseloojangu ajaks jõudis. Seal oli kohe näha, mis juhtunud: veri oli maas. Tema, see õemees, võttis jälle ja viipas sullekesega - luud said terveks, siis viipas teist korda - sai hingetu keha, kolmandat korda viipas - Ivan-tsaaripoeg hüppaski üles, ärkas ellu. "Oi," ütleb, "kaua magasin." Aga see üheksapealine lohe, see õemees, see ütleb: "Kui polnuks mind, maganuksid sa igavesti." - "Kuidas nii?" - "Aga vaat nii ja nii." Ivan-tsaaripojale tuli kõik meelde. "Oi-oi," ütleb ta, "jah, nii oli." Sõid siis ja jõid, ajasid juttu, aga üheksapealisel lohel oli vaja - näed sa, oli kevadine aeg - muidugi oli vaja külvata. Ta läski ära, aga Ivan-tsaaripoeg jäi. Meel oli tal väga paha, mõtleb ja nutab. "Oh, kuhu küll minna? Nii väga tahaks seda naist endale võtta - aga kuidas võtta. Seekord ei tule mind enam keegi päästma." Aga ta armastas teda ja teadis, et see armastab teda ka, see kaheteistpealise lohe naine. Ja üldse oli vaja naine võtta, sest isa ja ema olid ka nii käskinud.

Läks uuesti sinna ja valvas, millal kaheteistpäine lohe läks tööle. See läks ära ja Ivan-tsaaripoeg tuli uuesti naise juurde. Hakkas teda jälle paluma: "Tule, tule minuga, põgeneme ära!" - "Ei," ütleb naine, "ma põgenesin sinuga kolm korda, nüüd enam ei põgene." - "Miks sa ei põgene?" - "Ei, ei!" - "Mis siis teha?" - "Vaata mis on vaja teha, Ivan-tsaaripoeg. Ühel maal elab Jaagibaaba. Ja sellel

Jaagibaabal on kaksteist hobust. Sina mine Jaagibaaba juurde ja osta temalt kõige kiirem hobune. Siis me saaksime selle hobusega lohe eest ära põgeneda. Selle Jaagibaaba juurde ei pääse kuidagi - ta elab mere keskel ja ümberringi põleb tuli. Aga sinna võib siiski pääseda, sest minu mees, kaheteistpäine lohe, käib Jaagibaabal külas. Tal on selline rätike - kui lähed ja viipad vasaku käega, siis kustub tuli ning tekib sild, mida mööda võid sõita. Pärast viipad parema käega - ning tuli põleb uuesti. Kui sa suudaksid sinna minna ja sealt hobuse osta - vaat sellega võiksite põgeneda." - "Aga kuidas seda rätti võtta?" - "Kui lohe tuleb töölt, siis paneb ta selle esikusse kappi. Sa pead selle sealt tasahiljakesi ära varastama." Nüüd Ivan-tsaaripoeg teadis, mida teha. "Oot-oot," ütles ta. "Ma olen ennast kolme õe juures kappi peitnud. Proovin ennast seegi kord kappi peita. Võib-olla saan rätiku kätte." Aga noorikule ei ütelnud ta midagi, ainult seda, et: "Olgu peale, ma homme ei tule." Rohkem ei öelnud, et naine midagi ei teaks. Vaat nii! Läks Ivan-tsaaripoeg ära - justkui metsa, aga ise nuttis. Sel ajal, kui naine ketrama hakkas, peitiski Ivan-tsaaripoeg ennast kappi ära. Õhtul, kui lohe töölt koju tuli, pani ta rätiku kappi. Lohel oli hea meel - naine polnud ära põgenenud. Naine söötis ja jootis teda ja nad heitsid magama. Ivan-tsaaripoeg aga kuulas ja kui nad enam ei kõnelenud, võttis rätiku ja läks lossist minema. Läks - tal ei olnud hobust, läks jalgsi. Jõudis hommik, lohe tõusis, sõidjõi ja pidi minema saarele Jaagibaaba juurde, läks kapi juurde, aga kapis polnudki rätikest. Ta pidas aru: "Kas selle rätikese võttis jälle ära Ivan-tsaaripoeg või varastas keegi teine?" Ta istus hobuse selga ja sõitis Ivan-tsaaripojale järele. Ivan-tsaaripoeg kuuleb: sõidetakse järele. Kõik mets kohiseb ja mühiseb. "Oi, saab kätte, saab kätte!" - Aga juba paistis saare poolt tuli. Peaaegu oli lohe teda kätte saamas, kuid Ivan-tsaaripoeg viipas rätikuga ja sai üle, aga lohe ei saanud.

Ivan-tsaaripoeg näeb tarekest saarel. Astus sinna sisse ja näeb, et seal magab Jaagibaaba. Jaagibaaba ise on ahjul, jalad aga pühasenurgas. - Vaat olid ju vanasti pühasenurgad, kus Jumalat paluti. - Ivan-tsaaripoeg ütleb: "Tervist, tervist, vanaema!" - "Tervist, tervist, Ivan-tsaaripoeg, mida kõneled?" - "Aga mida ma kõnelen," ütleb, "räägitakse, et sinul olevat kaksteist hobust, kas sa ei müüks ühte mulle?" - "Miks mitte, võin müüa," ütles Jaagibaaba, "aga sul on vaja neid kolm päeva karjatada. Kui sa saad neid kolm päeva karjatatud, siis ma annan sulle mistahes hobuse, aga kui ei karjata, siis ei anna. - "Noh, hästi," ütles Ivan-tsaaripoeg. Tal oli vaja ja ta võttis karjatamise enda peale. Aga enne seda, kui ta lahkus noorikust, andis see talle nõu. Ta ütles: "Sa osta või võta kõige kehvem hobune. Kõige kehvem on kõige kiirem, aga kõige toredam hobu on kõige viletsam. Ja need, kes seal on, polegi hobused, vaid Jaagibaaba enda tütreid, sellesama kaheteistpäise lohega tehtud. Need tütreid ongi hobuse kuju saanud ning on väga kiired. Sina vali neist kõige kehvem. Jaagibaaba on ju kaval: ta andis kõige kiiremale vähem süüa, see jäi kehvaks, aga kõige aeglasemale andis rohkem, see läks ilusaks. Nii et kõige kehvem on kõige parem."

Jaagibaaba söötis ja jootis Ivan-tsaaripoega ning pani magama. Ise läks ta talli ja rääkis seal hobustele: "Te vaadake homme, et mitte ükski teist ei tuleks koju." - "Kuidas siis nii, et ei tule koju?" - "Just nii, ärge tulge," õpetas ema tütreid, "muidu ma pean teid müüma Ivan-tsaaripojale, aga teie ärge tulge, mitte kuidagi kohe ärge koju tulge." Noh, hästi, heitis temagi magama, hommikul tõusis, küttis ahju, keetis Ivan-tsaaripojale hommikusöögi, andis lõuna kaasa. Ivan-tsaaripoeg võttis ja päästis hobused lahti. Päästis lahti, käis nendega natuke aega - ja kõik hobused jooksid peitu. Kuidas karjatada? Ta otsis, otsis, otsis, väsis ja hakkas nutma. Nutab, nii väga nutab, ei tea mis teha. Äkki märkas ta harakat, kel oli üks tiib murdunud. Harakas kõneles: "Ivan-tsaaripoeg, seo mu tiib kinni, võib-olla et paraneb ära." Ivan-tsaaripoeg ise küll nuttis, aga sidus ikka haraka tiiva kinni. Siis küsis harakas: "Miks sa nutad, Ivan-tsaaripoeg?" Ivan-tsaaripoeg vastas: "Sellepärast nutan, et on vaja naine võtta, aga on igasugused hädad. Nüüd karjatan hobuseid, peaksin nad koju ajama, aga ei suuda ühtegi hobust üles leida. Kuidas ma nad siis koju ajan?" - "Oh, ära nuta," ütles harakas. "Säh, siin on sulle minu muna. Võta see, ava laut, veereta muna kura käega lauta ja kõik hobused tulevad."

Noh, nii ta tegigi. Näed, tema tegi harakale head ja harakaski tegi temale head. - Võttis Ivan-tsaaripoeg ja avas laudaukse, vasaku käega heitis sinna muna ja kõik hobused tulid. Kõik hobused tulid ja tema pani nad ilusti kinni ja sulges ukse. Hästi, hobused olid tallis ja Ivan-tsaaripoeg tuli tarre. Jaagibaaba räägib Ivan-tsaaripojale: "Kuidas on, kas karjatasid?" - "Jah, karjatasin." - "Kas hobused on kõik kohal?" - "Kõik." - "Lähme ja vaatame." Läksid ja vaatasid üle - Ivan-tsaaripoeg Jaagibaabaga - kõik hobused olid seal. Ja nii paha hakkas sel Jaagibaabal, nii paha hakkas: "Kuidas ta ära karjatas, kuidas ta küll karjatas?" Tulid tarre, Jaagibaaba söötis ja jootis Ivan-tsaaripoega ja saatis ta magama. Ise läks ta pärast söömist talli ja peksis hobuseid; löi ja löi, kõvasti löi: "Katsuge te homme veel koju tulla! Tapan teid kõiki!" - Nii ta ähvardas, aga kuidas ta tütreid oleks tapnud? Ei oleks tapnud.

Hommikul tõusis Ivan-tsaaripoeg üles, Jaagibaaba söötis-jootis teda jälle ilusti. Ivan-tsaaripoeg päästis hobused lahti ja need, nagu lahti said, panid jooksu, jooksid ja peitsid ennast ära. Aga Ivan-tsaaripoeg otsis neid kogu päeva, otsib, otsib ja nutab. Ei ole hobuseid. Aga äkki puutus talle silma karu, kes oli püünisraudadesse jäänud, ja ei saanud see karu kuidagi käppa raudadest. Tuli Ivan-tsaaripoeg karu juurde ja mõtles: "Olgu peale, ehk see karu ei söö mind ära, proovin õige teda lõksust lahti päästa." Võttis ja päästiski käpa lahti. Aga ise nuttis. Karu, kelle ta päästis, oskas kõneleda. Küsiski karu: "Miks sa, Ivan-tsaaripoeg, nutad?" - "Miks ma nutan?" ütleb, "nii ja naa, ma oleksin naise võtnud - ja jutustas oma naisevõtust kõik - aga nüüd on tarvis hobused koju ajada, kaksteist hobust, aga mitte kuidagi ei suuda. Muidu ei saa ma Jaagibaaba käest hobust." - "Ära nuta! Mine parem, ava tallivärvad, mina lähen laande, möirgan seal, ajan kõik hobused koju."

Nõnda Ivan-tsaaripoeg tegigi, tuli ja avas värvad, aga karu läks - karu ju teab, kus hobused on, lõhnast tunneb, - võttis ja kui ta siis metsas möiratas, nii jooksid hobused jälle kõik talli, pugesid seal nurka. Ivan-tsaaripoeg pani kiiresti ukse kinni, sulges tugevasti ja läks tarre. Jaagibaaba küsis: "Noh, Ivan-tsaaripoeg, kas karjatasid?" - "Karjatasin." - "Kas hobused on kõik kohal?" - "Kõik." - "Lähme vaatame üle." Läksidki vaatama: kõik kaksteist hobust olid tallis. Noh jälle sai ta vihaseks, löi ja peksis tütreid. Siis söötis-jootis Ivan-tsaaripoega. Ivan-tsaaripoeg heitis magama, oli ju väsinud, heitis ja magaski. Jaagibaaba võttis teiba, tagus ja tagus, peksis neid hommikuni - iseenda hobusteks muutunud tütreid. "Julgege te homme veel tulla, homme on ju tähtaeg, viimane päev. Muidu peab talle kellegi hobustest andma."

Noh, hästi, võttis ja äratas Ivan-tsaaripoja - tal endal, Jaagibaabal, polnudki aega magada - äratas, söötis ja jootis, ning hobused tormasid jälle tallist välja, põgenesid ning pugesid peitu. Ivan-tsaaripoeg otsis hobuseid hommikust saadik, väsis ära ja nuttis, nii päevaloojakuni. Ei tea, kus hobused on. Jäi ainult väheke aega, mõni minut, selleni, kui ta pidi hobused Jaagibaaba juurde ajama. Ja äkki - ta istus järverannas - märkas ta haugi järve ääres, tähendab kuival maal. Oli veel vähe-vähe elus. Ta võttis haugi kätte ja pani vette, selle havikese. Aga havikene vaatas tema poole ja - selgus, et see havike oskab kõnelda - ja ütleb: "Ivan-tsaaripoeg, miks sa nutad?" - "Aga nii ja nii, sellepärast nutan, et oleks tarvis hobused ajada Jaagibaaba juurde. Ta käskis neid karjatada, ma kaks päeva karjatasin, aga kolmandat ei suutnud, kaotasin kõik hobused." - "Oota veidi, ära mine, oota!" - Havi läks, võttis vähikese suhu ja tõi Ivan-tsaaripojale. "Noh," ütles ta, "võta see vähk, mine ja ava talliuksed ning lükka kura käega vähk talli ja hobused saavad kõik seal olema. Sule ainult kiiremini uks." Ivan-tsaaripoeg rõõmustas ja tegigi nii. Ise ei uskunudki. Läks, avas ukse, lükkas vähi sisse ja hobused olid kõik tallis nagu välk. Ta pani ukse kinni ja läks tarre. Jaagibaaba küsis: "Noh, Ivan-tsaaripoeg, kas karjatasid?" - "Karjatasin." - "Kas kõik hobused on kodus?" - Ta ju ei näinud aknast, kas kõik olid. - "Kõik hobused on koju tulnud." Jaagibaabal hakkas nii halb, ei teadnud enam, mis teha. Ta ei tahtnud Ivan-tsaaripojale hobust anda. Ivan-tsaaripoeg ütles: "Nii ja nii, vanaema, nüüd ma valin hobuse." - "Oota veidike, oota, oota," palus Jaagibaaba ja hakkas mõtlema. Mõtles, mõtles, mõtles. Ivan-tsaaripoeg ootab tunni, teise, kolmanda. Jaagibaaba uinus

magama. "Oot, oot," mõtles Ivan-tsaaripoeg, "kui uinus, siis ma võtan ise hobuse." Tuli talli ja otsis, milline hobune on kehvem, võttis selle, ülejäänud pani talli kinni, ise hüppas sellele hobusele selga. Sai selga - rätike oli tal kaasas - ja asus teele. Möödusid vaid mõned sekundid, kui Jaagibaaba avas silmad ja nägi, et Ivan-tsaaripoega ei ole. "Ivan-tsaaripoega ei ole, läinud. Oi, nüüd ta on mu hobuse varastanud!" Läks talli - ta kõige paremat tütar, kes paistis kõige kehvem, ei ole. Ei ole! Jaagibaaba sõitis teise hobusega järgi. Aga esimene tütar, see Ivan-tsaaripoja hobune, ei tahtnud sõita, ta ei tahtnud saarelt ära minna. Ivan-tsaaripoeg vaatas tagasi - kohe-kohe saab Jaagibaaba ta kätte, pole enam kilomeetritki. Ta hakkas hobust lööma. Lõi-lõi, jõudiski sillani. Ivan-tsaaripoeg viipas rätikuga, tuli kustus. Ivan-tsaaripoeg sõitis üle silla, aga Jaagibaaba jõudis ka juba sillale. Kui ta oli poolel sillal, siis oli Ivan-tsaaripoeg juba üle ja viipas uuesti rätikuga. Tuli süttis jälle ja Jaagibaaba teise hobusega põles ära.

Ivan-tsaaripoeg tuli jälle sinna lossi juurde, kus ta noorik elas ja jäi valvama, millal kaheteistpäine lohe tööle läheb. Siis alles tuli ta tuppa. Näeb, et tema noorik istub ja ketrab. Ta küsis: "Noh, Ivan-tsaaripoeg, kas said hobuse." - "Sain." - "Kui hobuse said, siis põgeneme nüüd. Nüüd läheb hästi. Mina saan sinu omaks ja sina minu omaks. Kaheteistpäine ei saa meid kätte ja see hobune teab, mis teha."

Hästi. Nad sõid-jõid ja põgenesid. Noorik võttis teise hobuse. Ivan-tsaaripoeg oli saadud hobusel, nii et kaks hobust oli. Istusid hobuste selga, väsitasid lohe hobuse, siis istusid mõlemad Ivan-tsaaripoja hobuse selga. Sõitsid, sõitsid, sõitsid öhtuni, jõudsid juba kaugele.

Tuli siis kaheteistpäine lohe töölt koju. Tuli, nägi - naist jälle pole. "Kuidas siis nii - pole naist," ütleb ta. "Kas siis jälle on Ivan-tsaaripoeg käinud? Oot-oot, ma lähen hobuse juurde." Läkski hobuse juurde, ütleb: "Hobu, sa hobu, minu kallid hobu. Nii ja nii, jälle on naine põgenenud. Kas saame kätte?" - "Ei tea," vastas hobu, "võib-olla saamegi. Kūpseta neli ahjutäit leiba, sööme ja võtame kinni, proovime kinni võtta. Aga seekord küll head asja pole loota." - "Kuidas pole loota?" - "Võib-olla, et pole," räägib ta hobune. Ta kõhkles.

Võttis siis lohe ja kūpsetas neli ahjutäit leiba - aga neli ahjutäit leiba kūpsetada, iga on kord ju tarvis ahju kütta, selleks läheb kogu päev - või öö. - Siis nad sõid ja asusid teele. Asusid teele ja sõitsid päeva, sõitsid kaks, siis Ivan-tsaaripoeg juba kuulis. "Mis, jälle saab kätte!" Ka noorik kuulis ja hakkas värisema. "Saab kätte!" Ivan-tsaaripojal polnud midagi teha. Ja äkki hobune räägib, see hobune, kelle Ivan-tsaaripoeg saarelt tõi. Ta juba teadis, et ta ema pole elus ja õed on saarel. Ivan-tsaaripoeg oli ta peremees, paha ta ei olnud. Ütleski hobune Ivan tsaaripojale ja noorikule: "Sina seisa siia ja sina seisa sinna. Olgu kuidas on, aga esmalt läheb ta Ivan-tsaaripojale kallale. Aga siis ma põtkan ta pead, löön otsast." Nii tegigi. Lohe jõudis pärale ja rõõmustas: "Oo, Ivan-tsaaripoeg, oo, ma tapan su!" Aga hobune, kui võttis ja põrutas, esmalt ühe pea, siis teise - kaksteist korda põtkas ja tappiski lohe ära. Tappis lohe ja Ivan-tsaaripoeg mattis ta maha, siis pöördusid nad tagasi ja elavad praegugi selles lossis.

Pildi joonistas [Madli Luuk](#)

Kogunud [Kristi Salve](#)